

Burholt i Øster Brønderslev Sogn.

Af C. Klitgaard.

Min bedste Tak til *Carlsbergfondets Direktion* for Støtte til mine Arbejder.

Burholt i Øster Brønderslev Sogn, nu Gammel Burholt, var i tidligere Tid en betydelig Bedrift, og selv om den ikke har været anset som fri Hovedgaard, har den dog engang haft meget tilliggende Fæstegods og har ogsaa til Tider været beboet af Adel.

Navne sammensat med *Bur* er ret almindelige, og det synes, som om Efterledet sædvanligvis henpeger paa Bevoksning med Træer, saaledes Burskov, Burlund og Burholt, der træffes i flere Egne. I Gammeldansk var Bur jo ensbetydende med et Aflukke, og vi har endnu Ordet i S sammensætninger som Fuglebur, Fadebur og poetisk Jomfrubur samt i ældre dansk: Fangebur, Ridderbur, Burgang (= Forstue) og Burhus (= Beboelseshus)¹⁾.

Man kunde maaske antage, at de med Bur sammensatte Navne som -holt, -lund, -skov oprindeligt har betegnet et indhegnet Skovareal, eller at der har fandtes en Bygning til et vist Brug, jvf. de norske Lader paa Hejene til Opbevaring af Hø og Løv eller Sæterhyt-

---

¹⁾ Børglum Kloster Skiftepr. 1712, Bl. 95.

terne, der jo kun var i Brug om Sommeren. Ordet Bur synes at være fællesgermansk.

— — —

Gaarden Burholt tilhørte i Middelalderen *Børglum Kloster*; men der var flere Gange Stridigheder med andre angaaende Grænserne for dens Omraade, baade med Folk fra Ø. Brønderslev og Vester Brønderslev. Medens de naturbestemte Skel jo var lette at følge, var Forholdet anderledes ned over Engene mellem Øster- og Vester Brønderslev Sogne, og mellem Burholt og V. Brønderslev laa ogsaa en Skovstrækning, som endnu spores gennem Skovplanter som Anemoner m. fl., og denne Skov, der kaldtes »Norneskov«, var rette Skov til alle Jordejere i begge Sogne²⁾.

Som Følge af disse Stridigheder tog Børglum Kloster 1466 Lovhævd paa »Munkelykke«, »Kirkeholm« og »Holmgaard«³⁾, Lokalteter, der laa nord for Burholts Mark, og 1491 opstod atter en langvarig Strid om Skellene. Børglum Kloster tog da Tingsvidne om, at Munkelykkes Mark m. v. aldrig havde været brugt til V. Brønderslev og ligeledes Sognevidne om, at V. Brønderslev ingen Fællig havde sønden for den Bæk⁴⁾, som løb sønden for deres By og mellem Burholts Mark, Munkelykkes Mark og Gaberals (∴ Gabriels) Mark, og samme Aar fornyede Klosteret sin Lovhævd af 1466 paa Munkelykke m. v.⁵⁾.

Videre hører vi, at der paa *Vendelbo Sysselting* Onsdag før Sct. Egidii Abbeds Dag (∴ 1. Sept.) 1491 blev

²⁾ Æ. d. A. III 94 (1459) og 97 (1467) samt 103 (1466).

³⁾ a. St. 86. Munkelykke vilde man vel nu skrive *Munkeløkke*, idet en »Løkke« er et med Grøft, Dige eller lignende afgrænset Stykke Jord, vist almindeligvis til Græsning. Før Fiskerbyen Løkken anlagdes 1678, hed Terrænet her Fureby Løkke.

⁴⁾ Det er »Løkkébækken«, nu kaldet »Lygtebækken«.

⁵⁾ Æ. d. A. III. 90, 94, 98.

udfærdiget et med 9 Segl forsynet Tingsvidne paa Pergament saalydende⁶⁾ (omskrevet til Nydansk):

»Alle Mænd, dette Brev ser eller hører læse, hilse vi Las Tygisøn⁷⁾, Foged paa Vendelbobyherredsting (∴ antagelig Fejlskrift i Tingbogen for Vendelbo Bygdeting = Sysseting), Peder Bang, Prior i Vrejlev Kloster, Anders Poulsøn, Jep Pedersøn, Niels Pedersøn og Jes Studtz, Borgmester i Hjørring; Tomis Sivordsøn, Foged paa Vennebjerg Herredsting; Peder Mathisøn, Jens Maller, Madz Hendrichsøn, Madz Bonde, Jens Michelsøn, som Raadmænd er, og Oluf Stien, som Borger er i Hjørring, evindeligt med Gud, og kundgør vi, at Aar efter Guds Byrd MCDXCI (∴: 1491), den Onsdag næst før Sct. Egidii Abbeds Dag, paa fornævnte Vendelbobyherredsting var skikket beskeden Svend Las Høg, Gaardfoged i Børum⁸⁾, (som) æskede og fik et uvildigt Tingsvidne af 8 Dannemænd, som var og er Tomis Sivortsøn, Hendrich Andersøn, Enuold Pedersøn, Anders Jepsøn, Matz Hendrichsøn, Jens Maller, Las Schreder og Peder Mathisøn; disse forskrevne 8 Dannemænd vandt og svor paa Tro og Sandhed og saa og hørte samme Dag for dennem stande 12 gode astadige Dannemænd (Navnene uden Stedsangivelse), der kundgjorde og vandt paa Tro og Sandhed, at de nærværende var hos paa *Jerslev Herreds Ting* den Tid, Sandemænd af Jerslev Herred var der paa Tinge og vilde kundgøre deres Ed og Sandemandstov, som de gjorde mellem Guds Hus⁹⁾ og Bonden¹⁰⁾, eftersom de var tilkrævet og havde gjort og burde at kundgøre efter Loven.

Da kaldte *Hans Bonde*, Delefoged¹¹⁾, ad paa fornævnte Jerslev Herreds Ting ej med Lod (∴: Lov =

⁶⁾ Jerslev H. Tgb. 18. Maj 1648.

⁷⁾ Var 1491 Byfoged i Hjørring og 1501 Borgmester dør.

⁸⁾ Det er Børglum, hvilket Navn endnu af ældre Folk paa Egnen udtales Børum.

⁹⁾ ∴: Børglum Klosterkirke.

¹⁰⁾ Modparten i V. Brønderslev.

¹¹⁾ Vist Fejlskrift for Tingfoged. Han boede 1494 i Ø. Gerndrup, men var 1506 Selvejer i Kornumgaard og var 1491 og 1500 Herredsfoged. Han hed Hans Andersen.

Ed) eller Vidne eller Besegling eller stedte dennem Lov eller Tov eller Ret, og var forskrevne Las Høg og forskrevne Sandemænd nødt til at skyde sig til *Børglum Herreds Ting*; der kom forskrevne Sandemænd for os og mange Dannemænd, som der Børglum Herreds Ting søgte, og kundgjorde de for os, at de gjorde deres Tov og Sandemandsed ad den Bæk, som løber sønden om Nibstrup (∴ Løkkebækken) frem ad Munkelykke og saa vester om Gabriels Mark og saa sønder med Bækken, som den løber i den store Aa (∴ Ryaa); der svor de at være ret Markskel mellem Burholts Munkelykke med andre Byggesteder og Vester Brønderslev Mark og vedtog den Flodsted i forskrevne Aa til Halliggaardses Mølsted (∴ Holngaards Møllested), som er Vor Frues til Børglum Kloster (∴ Klosterkirken); af det, som deraf udenfor (her er oversprunget noget i Tingbogen) . . . ., de derpaa gjort haver, det vunde og forskrevne 12 Mænd efter tre samfælde Ting (∴ tre paa hverandre følgende Tingdage), Breve og Bevisning derpaa, at hver skulde nyde, hvad de havde Lov og Ret til efter Loven¹²⁾.

Ved samme Tid, nemlig 11. Aug. 1491, havde Henrik Knudsen Gyldenstjerne til Restrup indværget sit Jordegods i V. Brønderslev Sogn med Lovhævd¹³⁾, hvor om der ved Jerslev Herreds Ting udstedtes Tingsvidne af Herredsfogeden Hans Bonde, Slotsfogeden paa Aalborghus Oluf Skriver med flere. I Tingsvidnet, der toges af Josef Eriksen, Foged paa Restrup, hedder det blandt andet, at Henrik Gyldenstjerne indværgede Del og Fællig i hele Brønderslev Mark øster til den gamle Fæbro og indtil »Gaberems« (∴ Gabriels) Røgel¹⁴⁾ og sønder til den Skiver (∴ Vandløb), som løber i Ryaa, altsaa til Løkkebækken, og endelig indværgede han sig i »Nørdnes« i Del og Fællig til (V.) Brønderslev, hvil-

¹²⁾ Jvf. Æ. d. A. III. 194.

¹³⁾ Se W. Christensen: Repertorium 2. IV. 201.

¹⁴⁾ En Røgel er en langstrakt Banke i et fladt Terræn.

ket vil sige i den foran nævnte »Norneskov«. De 8 Vidnesmænd erklærede, at alt det indværgede havde været brugt til (V.) Brønderslev ukæret i 80 Aar, indtil nu Provsten havde kæret derpaa og opkrævet Sandemandstov.

Striden var dog ikke dermed endt, og 1492 tog Klosteret Tingsvidne om Markskel mellem Øster og Vester Brønderslev, og 1494 tog det atter Lovhævd paa Munkelykke med mere Gods efter forudgaaende Sandemandstov, der var saalydende¹⁵⁾, og hvorom Herredsfoged Klemen Slage i Røgelhede med flere udstedte Tingsvidne Torsdag efter Sct. Mathias Dag 24. Febr. 1494, at de nævnte Dag paa Jerslev Herreds Ting havde set og hørt, at 8 Dannemænd vidnede, at de i Dag havde set og hørt, at Sandemændene i Jerslev Herred

»kundgjorde deres Tov og Sandemands Ed, som de gjorde hos (o: ved) *Munkelykke*, Børglum Klosters Gods i Øster Brønderslev, eftersom de var lovligt tilkrævet af Tinge, imellem Guds Hus og Bonden i saa Maade, at fra den *Sten*, som de satte ved den Fæbro, og til en *Sten*, som stander paa Heden østen Vintervejen, og saa vester til den tredie *Sten*, som stander vesterst paa Odden, og fra den *Sten* og saa sønder igennem Ellelund til en *Pæl*, som stander hos en Eng, som kaldes Bertels Eng og nu ligger til Burholt, og sønden og østen om forskrevne Bertels Eng og nord til en *Pæl*, som stander østen Vester Drettesholm, og saa nord til Lille Engbæk, østen om Burholt til en *Sten*, som stander ved forskrevne Bæk østen Burholt sønden Diget, og saa fra den *Sten* ret nord med Bækken omkring Hollumgaard udi den Bæk, som løber fra *Jerslev Herreds Ting* (o: Løkkebækken) og saa vester ad Hollumgaards Møllested med Damsted og fri Flodsted paa begge Sider, og siden vester ad Bækken fra samme Møllested omkring Kirkeholm og omkring Munkelyk-

¹⁵⁾ Æd. A. III. 105, 107, 101; Jerslev Herreds Tgb. 18. Maj 1648.

kes Gaardsted og midtstrøms i Bækken til den *Sten*, som stander ved Fæbroen igen; — alt det, som dér indenfor findes, som er Munkelykkes Gaardsted, Ga-beraffns (∴ Gabriels) Gaardsted¹⁰⁾, Burholt, Hollumgaards Gaardsted med det forskrevne Møllested og Kirkeholmen, svor forskrevne Sandemænd til Børglum Kloster for en fri Endelsmark efter gamle Breve og gode gamle levende Dannemænds Røst, som tilstede var, der de svor, og ingen Mand at have Del eller Fællig udi med forskrevne Kloster i nogen Maade, og der udenfor svor de Børglum Kloster fri Fællig til alle Bjerring saa langt vester og sønder, som Markskelling findes imellem Øster Brønderslev og Vester Brønderslev Sogne, til disse forskrevne Byggesteder, som forskrevne Kloster har haft i fri havendes Værge og rolig Hævd saa længe, som længst kan mindes af nogen, der nu lever. Item vidnede forskrevne 8 Dannemænd, at forskrevne Sandemænd kundgjorde samme Tid det *Markskel*, som de gjorde mellem Øster Brønderslev og Vester Brønderslev Sogne fra den Skelsten, som stander i Tingsigen hos (∴ ved) Jerslev Herreds Ting og saa vester med Bækken mellem Nibstrup og Øster Brønderslev undtagen Hollumgaards Møllested, som haver Flodsted (til) begge Sider ved Bækken, og saa vester med Bækken, saa han løber mellem Munkelykke og Vester Brønderslev, som det Brev derom ydermere viser«.

Børglum Kloster søgte derefter 1494 Rigens Stad-fæstelse paa Skelbrevet, og Provsten, Hr. *Simon Læsø*, der var en personlig Bekendt af Kong Hans, sendte et Bud til Kongen med Sagens Akter, hvorefter han fik et »Rigens Stadfæstelsesbrev« saalydende:

»Vi Hans, med Guds Naade o. s. v. gør vitterligt, at for Os var skikket hæderlig Mands Bonde, Hr. Simons, Provst i Børglum, med et Brev af Jerslev Herreds Ting (her anføres Sandemandstovet og Tingsvidnet, se

¹⁰⁾ Paa Munkeløkke og Gabriels Løkke synes der altsaa da at have været Huse. Gabriels Løkke har vel hørt til et Sct. Gabriels Alter i Børglum Kirke.

ovenfor). Hvilket Brev Vi stadfæster og sin fulde Magt dømmer ved alle Ord og Artikler, som det indeholder, forbydendes alle, ihvo helst de er eller være kunne, forskrevne Hr. Provst Simon derpaa Hinder at gøre i nogen Maade, saa længe forskrevne Sandemands Tov ikke lovlig rygges for Biskop og bedste Bymænd (∴ for Sysseltinget) uvildig, og nogen derefter kommer for Os med bedre Bevisning paa Vort Retterting.

Datum Koldinghus, die puri felitionis¹⁷⁾ anno domini 1490 quarto.«

13. Febr. 1494 tog Mourids Nielsen Gyldenstjerne til Aagaard Tingsvidne af Jerslev Herreds Ting om, at han med Lovhævd indværgede sit Gods i V. Brønderslev Sogn, deriblandt Nibstrup, og Forte og Fællig i V. Brønderslev Mark fra Fæbroen og sønder ad »Gaberaffns« (∴ Gabriels) Skiver og i Øster saa langt, til Markskellet kan findes med Rette¹⁸⁾.

Der høres saa ikke mere til disse Trætter før efter Reformationen, da Børglum Kloster jo kom under Kronen tillige med Domkapitlets og Bispeembedets Gods; men Torsdag efter Sct. Bodels Dag (17. Maj) 1544 udstedtes paa Jerslev Herreds Ting et Lovhævdsbrev paa Pergament, i Følge hvilket *Peder Jespersen*, Befalingsmand i Børglum¹⁹⁾, selv tolvte med Kanniker af Børglum, Præster og gode jordegne Bønder (∴ Selvejrbønder) havde indværget Kronens og Børglum Klosters Gods i Vester og Øster Brønderslev Sogne og deriblandt *Burholt* for en fri Endel. Lovhævden paa *Burholt* er i det væsentlige enslydende med Sandemands-tovet af 24. Febr. 1494, se foran. Anledningen til denne fornyede Lovhævd var antagelig, at nogle Folk fra Vester Brønderslev havde gravet Tørv og haft anden

¹⁷⁾ Maa være efter 24. Febr. Purificatio Mariæ var 2. Febr.

¹⁸⁾ Tingbogen 18. Maj 1648; jvf. Repert. 2. IV. 436.

¹⁹⁾ Han var vel Lensmanden Albert Skeels Foged paa Klosteret.

Brugelighed i Burholts Ejendom, hvorfor de blev ransvoret²⁰).

Endvidere udstedtes 1549, Lørdag næst efter Olai Regis²¹), en af Jens Thomsen Sehested til Holmgaard og Erik Skram til Tjele paa *Viborg Landsting* afsagt Dom, i Følge hvilken *Albert Skeel* til Fusingø, Lensmand paa Børglum Kloster 1540—57, paa den ene Side og Sandemændene i Jerslev Herred paa den anden havde været i Rette, og Albert Skeel havde kundgjort, at der var et Markskeltov mellem *V. Brønderslev* og *Burholt*; men nogle af de satte Skelsten skulde være opkastet af vanvittige (o: uvidende) Folk; dog laa der Flint og Kul²²) i Hullerne, hvor Stenene var optaget, og det kunde redelig bevises med Sandemandsbrev, Sted for Sted, hvor Stenene havde staaet. Albert Skeel havde spurgt Sandemændene, om de paa kongelig Majestæts Vegne vilde opsætte Stenene igen, hvor de før havde staaet, i saa Fald burde Sandemændene, naar de lovligt tilsagdes ved deres Herredsting, komme til Stede og sætte Stenene, hvor de før havde staaet, — dog ikke under Ed.

Albert Skeel lod saa Stenene opstille igen ved Sandemænd, hvorom der Torsdag næst før Vor Frues Fødselsdag 8. Sept. 1549 paa Jerslev Herreds Ting blev udstedt Tingsvidne paa Pergament, i hvilken 8 Mænd vidnede, at de af Tinget var udmeldt til at være med Sandemændene næstforrige Fredag for at rejse og sætte tvende Sten, hvor Skelstenene var nedkastet mellem *Burholt* og *Vester Brønderslev Mark*, »eftersom kgl. Majestæt og Børglum Kloster har Sandemandsbrev paa

²⁰) Jvf. Kancelliets Brevbog 10. Maj 1583.

²¹) Sct. Olufsdag er 29. Juli.

²²) Flint eller Teglsten samt Trækul lagdes under Skelsten for at kendetegne dem som saadanne.

og efter denne Landstingsdoms Lydelse«, og de var samme Tid tilstede paa Marken, og da paaviste Kongens og Børglum Klosters Foged dem de Skel, hvor Stenene var afskudt (∩: skudt af Plads), og der fandtes Kul og gammelt Tegl der og Særmærker. Fogeden lod paa Stedet læse Kongens og Børglum Klosters Sandemandsbrev lydende, at »Sandemænd af Jerslev Herred havde svoret og sat de Sten i samme Sted og Huller, som Stenene var saa afskjøt og afkastet . . . .«

— — —

11. April 1564 pantsatte Kronen Burholt til Væbneren *Christoffer Blik*, der 1554 var Kronens Foged paa Aastrup Slot, og som døde o. 1570. Han havde laant Kronen 500 Lod Sølv²³⁾, men Pantebrevet er atter udstreget, og 22. Juni 1564 fik han nyt Pantebrev lydende paa 570 Lod Sølv, 450 Mark og 1 Portugaløs²⁴⁾.

Efter hans Død fik den tidligere Slotsfoged paa Aalborghus *Palle Nielsen Griis* til Slettegaard, der 1566 havde faaet Tustrup i Hellum Herred i Pant af Kronen, 4. Juli 1571 kgl. Tilladelse til at indløse Burholt fra Christoffer Bliks Arvinger og beholde den som Pant²⁵⁾, og han havde derefter Gaarden som Pantelen indtil 1598²⁶⁾; men Ejendomsretten til Burholt blev 24. Juli 1573 mageskiftet af Kronen til Fru *Magdalene Banner*, Enke efter *Iver Krabbe* til Krabbesholm²⁷⁾.

*Palle Griis*²⁸⁾, som var Skibschef paa »Krabaten« i den Flaade, som 29. Juli 1566 forliste under Gulland, og som med Hustru *Anne Nielsdatter Bruun* af Kongstedlund er begravet i Nørre Kongerslev Kirke, synes

²³⁾ Kancelliets Brb.

²⁴⁾ a. St.

²⁵⁾ a. St.

²⁶⁾ Kr. Erslev: Len og Lensmænd.

²⁷⁾ Kronens Skøder.

²⁸⁾ Han levede endnu 1606.

ikke at have haft anden Tilknytning til Burholt, end at han havde Gaarden i Pant af Kronen.

Heller ikke *Magdalene Banner*, der døde 1597, ses at have haft Tilknytning til Burholt udover, at hun ejede den, og at hun i Aarene 1580—83 havde Strid med Beboerne i V. Brønderslev om Skellet mellem Gaarden og dette Sogn.

10. December 1582 skrev Kongen til Christen Skeel til Hammelmose, at Fru Magdalene havde berettet, at hun blev paaført Trætte angaaende Burholt af Lodsejerne i V. Brønderslev, og at Brevene vedrørende Gaardens Ejendom og Markskel mod V. Brønderslev var i Chr. Skeels Værge, idet Chr. Skeels Fader, Albert Skeel, som foran nævnt havde været Lensmand paa Børglum Kloster og havde erhvervet Sandemandstov angaaende nævnte Skel. Kongen gav saa Christen Skeel Ordre til at levere Magdalene Banner de Breve, som vedrørte Burholt²⁹⁾.

Chr. Skeel forhastede sig dog ikke med Afleveringen, thi 10. Maj 1583 gentog Kongen sin Befaling til ham³⁰⁾. Bl. a. skulde han aflevere Lovhævden af 1544, Viborg Landstings Dom af 1549 samt et Brev af 1544 angaaende Folk fra V. Brønderslev, der var blevet voldsvoret for Tørvegrøft og anden Brug af Burholts Ejendom. Chr. Skeel skulde enten lade Fru Magdalene faa Brevene, og hvad han ellers maatte have angaaende Burholt, mod nøjagtig Reversal — altsaa som Laan —, eller han skulde give hende nøjagtige Genparter af Akterne.

Imidlertid lod Lodsejerne i Vester Brønderslev opkræve Sandemænd til at sværge om Markskellet, og

²⁹⁾ Kancelliets Brb.

³⁰⁾ a. St.

20. Juni 1583 udgav de paa Jerslev Herreds Ting et saalydende Sandemandsbrev³¹⁾:

»Tomis Pedersøn i Hjelmsted, Søren Hellisøn i Klæstrup og deres Medbrødre Sandemænd haver standen for Tingsdom og afsagt deres Ed og Tov, som de haver været lovligt tilkrevet fra Tinge efter Loven og haver gjort om Fredagen og Lørdagen næst tilforn (3: 14. og 15. Juni) og haver svoren Markskel mellem *Vester Brønderslev* Mark og *Burholts* Mark og mellem *Nibstrup Odding* og *Hollumgaard* paa den ene og *Burholts* Mark og Ejendom paa den anden Side og imellem *Øster Brønderslev* Mark og Ejendom og forskrevne *Burholts* Mark og Ejendom paa den anden Side, alle fire Vegne til alle fire Markemode³²⁾, hvor Sandemænd ikke tilforn Markskel svoret haver, som stander ved sin Fuldmagt, og de haver begyndt deres Ed og Tov først sønderst i *Vestre Brønderslev Riebroffs Vad*, og der satte de den første Sten sønderst i *Fævad* imellem forskrevne *Vester Brønderslevs* Mark og *Burholts* Mark. Siden øster og noget nør i *Bækken* ad *Midtstrøm*, saa længe (til) *Hollumgaards* Eng vedtager, som Chr. Jensøn i *Hollumgaard* vedkendtes og *Clemen Jensen* i *Burholt* paa den anden Side; der satte de en Sten og en Pæl i *Bækken*. Siden øster ad til *Øster Brønderslev* Mark vedtog, som de satte en Sten i *Digesgrogen*, siden *Digesgrogen* sønder ad til *Burholt Spang* østen for *Burholt*, som de satte en Sten, og siden *Sigen* ad *Digesgrogen* i *Sydvest* til *Lille Engbæk*, som de satte en Sten. Siden *Bækken* ad *Midtstrøm* til den *Eng*, som ligger til en *Gaard* i *Øster Brønderslev*, som er til *Aastrup* (Len), som de satte en Pæl midt i *Lille Engbæk*. Siden sønder ad, som de satte endda en Sten og en Pæl. Siden fra den Sten og Pæl ad *Østen* til *Vester Dretteshollum*, som (3: hvor) dennem syntes at have standen en gammel Pæl; der satte de en Sten og en Pæl midt i en stor *Sig*. Siden østen omkring *Vester Dretteshollum*, som

³¹⁾ Jerslev H. Tgb. 18. Maj 1648.

³²⁾ Hvor Ejendommene mødtes.

de satte en Sten og en Pæl i Sydvest. Siden vester ad satte de en Sten og en Pæl, som dennem syntes var sønden for den Eng, som kaldes *Bertels Eng*, som deres Lovhævd paalyder³³). Siden vester ud i *Gabriels Skiør* (o: Skiver), som de satte en Sten og en Pæl i samme Skiør. Siden nør ad til en Fuord³⁴) til *Gabriels Røgel* og siden nør med samme Fuord til en *stor Sten*, og satte de en Sten hos samme Sten, og siden fra den Sten og om østre Ende af nogen fourskodden³⁵) Jord og saa nør ad en *Høj*. Siden nør fra samme Høj til den *Sten*, som (o: hvor) de begyndte deres Tov ved i søndre Ende af *Fæbrovad*, og der endte de deres Tov og Ed og svor forskrevne *Burholts* Mark indtil alle fire Markemode; dog undtog de i deres Ed alle Stuf³⁶) og Særkøb og alle, hvis (o: hvad) andre Ejendomme, som nogen er der ind tilfalden i Arv. Og desligeste haver de undtaget, om nogen der kan komme med gamle Breve og Bevisning, end som for dennem haver været i Rette, og kunde sig lovligen indvinde dermed i forskrevne Ejendom paa enten (o: anden) Side over forskrevne Markskel med Lov og Ret«.

Dette Sandemandstov var Fru Magdalene Banner ikke tilfreds med, og da hun mente, at det stred mod de gamle Skelbreve fra 1491, 1494, 1544 og 1549 samt Kong Hans' Stadfæstelse af Sandemandstovet 1494, fik hun 1585 Kongen til at udnævne Ridemænd (o: Kommissarier) til at afsige Kendelse i Sagen, hvad de gjorde Tirsdag før Sct. Hansdag 1585 ved et saalydende Brev udstedt paa Burholt:

»Vi efterskrevne *Jørgen Rosenkrantz* til Rosenholm, *Malte Jensen (Sehested)* til Holmgaard, tiltagen udi *Jørgen Skrams* Sted; *Jørgen Friis* til Krastrup, tiltagen

³³) Den 1544 tagne Lovhævd, se foran.

³⁴) Forte = Markvej, Drivvej.

³⁵) Fureskaaret, pløjet?

³⁶) Et med Sten, Stabel eller Grøft særligt afskilt Jordstykke.

udi *Albret Friis'* Sted, og *Niels Joensen (Viffert)* til *Torstedlund* gør vitterligt, at vi haver bekommet kongelig Majestæts Befaling³⁷⁾ en Trætte og Uenighed, som sig begav imellem ærl. og velb. Fru *Magdalene Banner* til *Krabbesholm*, Iver *Krabbes Efterleverske*, paa hvis *Ejendoms Vegne*, som med Rette skulde høre til hendes *Gaard Burholt*, paa den ene og *Lodsejerne*, som haver *Gods og Ejendom udi Vester Brønderslev, Nibstrup, Hollumgaard og Øster Brønderslev Sogn og By*, paa den anden Side om et *Markskel*, som *Sandemænd udi Jerslev Herred* nu nyligen (∴ 20. Juni 1583, se foran) gjort haver imellem forskrevne *Magdalene Banners Gods og Ejendom til Burholt og Vester Brønderslev, Nibstrup, Hollumgaard og Øster Brønderslev Mark og Ejendom paa den anden Side*, udi hvilket *Markskel* Fru *Magdalene Banner* mener sig at være sket *Uret og Forkort* paa hvis (∴ hvad) *Ejendom*, hende med Rette burde (følge), og tilholder højbemeldte kongelige Majestæts Befaling og os *Fuldmagt* giver, at vi med det første skal begive os til forskrevne *Aasteder*, som omtvistes, granske og grangivelig forfare, om der findes saa retfærdigt og kristeligt *Skel* gjort at være imellem forskrevne *Burholt, Vester Brønderslev, Nibstrup, Hollumgaard og Øster Brønderslev*, at det bør ved *Magt* at blive eller ikke, og dersom der ikke findes ret *Skel* at være imellem forskrevne *Aasteder*, at vi da skal vide, gøre og udvise et retfærdeligt og kristeligt *Skel* her imellem, sættende *Sten og Stabel*, som det sig bør, og dennem endelig uden al *Forhaling* at skelle, eftersom samme *Befaling* ydermere indeholder og udviser.

Saa mødte her i *Dag* paa *Aastederne* for os udi *Rette* Fru *Magdalene Banner* paa den ene og ærl. og velb. Mand *Predbjørn Gyldenstjerne* til *Vosborg*, kgl. Majestæts *Befalingsmand* paa *Aastrup*, *Godslef Budde*, kgl. Majestæts *Befalingsmand* udi *Børglum*, med mange flere af *Lodsejerne*, deres *Fogeder* og *Fuldmægtige*, her til *Vester Brønderslev, Nibstrup, Hollumgaard og*

³⁷⁾ Ordren findes ikke i Kancelliets Brevbøger 1582—85.

Øster Brønderslev, eftersom de tilforn med vores Stævning lovlig stævnet var (paa den anden Side), og begærede samtlige, at vi kongelig Majestæts Befaling vilde fuldgøre; og berettede forskrevne Magdalene Banner, at Sandemænd ude Jerslev Herred (for) nogen Tid siden havde været opkrævet Markeskel at sværge mellem hendes Gaard Burholt paa den ene og Vester Brønderslev, Nibstrup, Hollumgaard og Øster Brønderslev paa den anden Side, og beklagede, at forskrevne Sandemand havde forrettet (∴: forurettet) hende en stor Part af hendes Gaards Ejendom fra imod hendes Breve og Adkomst, som hun haver paa forskrevne hendes Gaard, som hun mener med Uret, og i Rette lagde hun forskrevne Sandemandsbrev (1583), Rigens Stadfæstelsesbrev 1494, i hvilket var inddraget Sandemandstov af 1494; Lovhævdsbrev af 1544, Viborg Landstings Dom af 1549, Tingsvidne af Jerslev Herreds Ting 1549 om Opsættelse af de fjernede Skelsten og endelig et *Laasebrev*, dateret Odense 28. April 1580, lydende, at Fru Magdalene Banner havde ladet følge til Laas³⁸⁾ hendes Gaard Burholt med mere Gods med al dets rette Tilliggende — — —«.

Til Magdalene Banners i Rette lagte Akter svarede Predbjørn Gyldenstjerne og de andre Lodsejeres Fuldmægtige, at da Sandemændene var opkrævet til at gøre ret Markeskel, havde de ikke vidst at gøre det rettere, end de havde gjort efter de Breve, der var forelagt dem, og de mente, at ikke alle de Breve, som Fru Magdalene nu i Dag havde ladet læse, havde været forelagt Sandemændene, da de gjorde Markeskellet, og de mente derfor ogsaa, at Sandemændene ikke havde gjort Uret.

Fogeden fra Lerbæk, Mikkell Skrivers, der var Fuldmægtig for Ejeren Mourids Podebusk, fremlagde det Lovhævdsbrev, som den tidligere Ejer af Lerbæk Mourids Nielsen Gyldenstjerne til Aagaard havde taget paa

³⁸⁾ Forbud mod andres Brug.

Jerslev Herreds Ting 13. Feb. 1494 (se foran), og dernæst fremlagde han et Tingsvidne af Jerslev Herreds Ting af 10. Maj 1583, i hvilket 24 Mænd, der mindedes fra 26 til 60 Aar, vidnede, at i saa lang Tid havde al Ejendom sønder og vester fra *Vester Brønderslev Fævad* og saa vesten for *Munkelykke* sønder ad *Fævads Høj* og saa sønder vesten om *Gabriels Røgel* og *Gabriels Skiver* og sønder i *Aaen* altid været brugt til Vester Brønderslev og Nibstrup med Engbjerring, Fædrift og Tørvegrøft, og det var Vester Brønderslev Bys rette Grund og Ejendom, som altid ulastet og upaa-klaget havde fulgt V. Brønderslevs Gaarde og Bol, og de 24 Mænd havde yderligere vidnet, at de, som havde boet i Burholt, aldrig havde haft Engbjerring eller Brug vesten for Gabriels Skiver før nu det sidst forgangne Aar (1582), og V. Brønderslev Mænd havde klaget over, at *Clemen Jensen* i Burholt havde slaaet og bjerget 3 Stakke Hø i V. Brønderslev Fællede, hvor de ikke kunde drive for Bløde og den store Vande vesten for Gabriels Skiver, og dette Hø var taget indenfor de gode Lodsejeres Lovhævd og gamle Breve paa Vester Brønderslev og Nibstrup Ejendom.

V. Brønderslev Lodsejere begærede af Ridemændene, at de vilde drage hen paa de omstridte Markskel og efterse Forholdene der, saa vilde de vel erfare, at Sandemændene ikke havde gjort den Uret, som Fru Magdalene havde klaget over. Hertil svarede hun, at de Breve, som hun i Dag havde ladet læse for Ridemændene, ogsaa blev læst paa Marken for Sandemændene den Dag, da de gjorde deres Tov, — paa nær ét, antagelig Laasebrevet af 1580 — men Sandemændene havde ikke villet agte eller anse hendes Breve og havde frasvoret hende en stor Part af hendes Gaards Ejendom. Hun krævede Sandemandstovet af 1583 omstødt,

og heri fulgte Ridemændene hendes Krav, da Brevet var imod det gamle Sandemandsbrev (af 1494).

I Henhold til den kongelige Befaling skulde Ride-mændene afsætte Skel, hvor der ikke fandtes ret Markskel, men skønt det var ved Sct. Hansdags Tid, kunde de paa Grund af Vand og Uføre ikke komme ud at bese Lejligheden, og ved et Aktstykke, dateret Burholt Tirsdag før Sct. Hansdag 1585 godkendte de Skellet efter det gamle Sandemandstov³⁹⁾.

Skelstriden drejede sig utvivlsomt om Kærstrækningen vest for Gabriels Løkke; der laa i nordvestre Hjørne af Burholts Ejendom og afvandedes gennem Gabriels Skiver, som gik syd paa fra Løkkebækken. Gabriels Røgel maa være Terrænet omkring det Sted, hvor Vejen til Burholt udgaar fra den nuværende Chaussé.

Burholt var i den katolske Tid og ogsaa langt senere bortfæstet til Bønder og var en almindelig stor Bondegaard. Ved Aar 1500 boede her *Peder Jensen*, hvis Hustru var *Anne Nielsdatter Mørk* fra Kølskegaard. De efterfulgtes af *Jens Pedersen*, antagelig deres Søn, som nævnes i Burholt 1548, og som ejede Halvdelen af Vester Hebelstrup i Hallund Sogn. Han var gift med *Anne Jensdatter*, Datter af Jens Pedersen i Kraghede-gaard i Ørum Sogn og Hustru Johanne Uglå fra Knuds-eje i Skæve Sogn⁴⁰⁾. Medens Jens Pedersens og Anne Jensdatters⁴¹⁾ ene Søn *Peder Jensen*, der 1554 var Herredsfoged i Jerslev Herred, blev Forpagter af Kølske-

³⁹⁾ Jerslev H. Tgb. 18. Maj 1648.

⁴⁰⁾ Langebeks Ekscerpter 187 og Additamenta 117 i Universitetsbibl. (Efter Peder Dyrskjøts Optegnelser.)

⁴¹⁾ Deres Datter *Else Jensdatter*, f. 1530, d. 1606, blev 1560 gift med *Laurids Pedersen* i Nørre Ravnstrup i Ørum Sogn, f. 1524, d. 1611, og deres Datterdatter, *Maren Pedersdatter*, blev gift 1° med *Lars Dyrskjøt* og 2° med *Niels Christensen*.

gaard i Hallund Sogn, blev deres anden Søn *Clemen Jensen* Fæster af Burholt og nævnes her 1583 og 1595. Han efterfulgtes 1606 af sin ovennævnte Broders Søn *Jens Pedersen*, som 1594 og til 1606 boede i Fædrene-
gaarden Kølskegaard. Han døde 1615 og blev begravet i Ø. Brønderslev Kirke, hvor der i Skibets Midtergang findes Gravtræ over ham. Han var gift med *Kirsten Hansdatter Mørk*, Datter af Herredsfoged i Hvetbo Herred Hans Laursen Mørk i Saltumgaard og første Hustru Bodil Laursdatter. Kirsten Mørk nævnes endnu i Burholt 1625 og efterfulgtes der af sin Søn *Christen Jensen*. Foruden ham kendes af Jens Pedersens og Kirsten Mørks Børn: *Anders Jensen*, der 1602 og 1604 nævnes i Øster Gerndrup, men 1608 og 1618 var Raadmand i Aalborg og 1616 tillige Hospitalsforstander dér⁴²).

Niels Jensen, død 1645, forærede 1602 Haandskriftet »Arne Magn.« Nr. 16 i 8° til sin Broder Anders. (Paa-tegning i Haandskriftet meddelt af Prof. Peter Skautrup).

Karen Jensdatter, død 1645, gift med *Laurids Lauridsen*, død 1621, Præst i Ø. Brønderslev-Hallund.

Mette Jensdatter, nævnes i Burholt 1623.

Christen Jensen boede i Burholt 1614 og 1632 og nævnes oftere. Han boede her ligeledes 1643, men fra-
traadte vist Fæstet 1. Maj 1643, da Gaarden blev bortforpagtet til Folk uden for Bondestand. Han nævnes endnu i Efteraaret 1643, da hans Søn *Niels Christensen* 28. Sept. og 19. Okt. mødte paa Herredstinget for ham, og han døde 1653 hos Sønnen i Ørum, og hans

⁴²) Han kan ikke være identisk med Slotsskriver til Aalborghus *Anders Jens Skriver* (A. H. Nielsen: Embeds- og Bestillingsmænd i Aalborg, S. 83, 127 og 211), thi denne var i Følge Guds Legemslavs Gildebog født i Randers.

Enke og Børn blev hensiddende i uskiftet Bo⁴³). Denne Søn blev 1645 gift med *Maren Pedersdatter* af Nørre Ravnstrup i Ørum Sogn, f. 1608, d. 1689, der 18. Jan. 1644 var blevet Enke efter Bondehøvdingen *Lars Pedersen Dyrskjøt*, f. 1560, d. 1644, som faldt i Slaget mod Svenskerne ved Nørresundby. Lars Dyrskjøt boede i Aagaard i Ørum og var Delefoged til Aalborghus i Jerslev Herred, og denne Stilling fik Niels Christensen efter ham tillige med Fæstet af Aagaard. Niels Christensen, der endnu levede i Aagaard 1683, og Maren Pedersdatter havde 1 Søn og 2 Døtre.

Da Fru Magdalene Banner døde 1597, kom Burholt til hendes Datter *Dorte Krabbe*, død 1623, og hendes Ægtefælle *Erik Lykke* til Havnø, død 1602. Deres Søn *Hans Lykke* forødte sit Gods først i 1600erne, og Burholt kom antagelig ved den Lejlighed til *Otte Christensen Skeel* til Hammelmose m. m., død 1634, og med hans Datter *Karen Skeel* (1642) til hendes Ægtefælle *Steen Holgersen Bille* til Billeskov m. m., der døde 1654⁴⁴). Fru Karen ejede ogsaa Øster Gjerndrup, Nejst og Hvilshøjgaard i Ø. Brønderslev Sogn⁴⁵), Bangsbo i Horns Herred og Langholt i Kær Herred.

Kort efter, at Steen Bille havde faaet Burholt, købte han (1643) af sin Svoger Frederik Rantzau til Asdal, gift med Ide Ottesdatter Skeel, de Ejendomme i Ø. Brønderslev, som han havde, deriblandt flere i Ø. Brønderslev By, Vestergaard i Hvilshøj og Vester Gjerndrup⁴⁶), og dem lagde han under Burholt tillige med de Ejendomme her, som han havde faaet med sin

⁴³) Jerslev H. Tgb. 20. Jan. 1670.

⁴⁴) Jerslev H. Tgb. 29. Juni 1654.

⁴⁵) a. St. 4. April 1650.

⁴⁶) Jerslev H. Tgb. 10. Aug. 1643.

Hustru, og herefter blev Burholt en ufri Hovedgaard med en hel Del hoverigørende Fæstegods under. 1649 laa ogsaa en Del udensogns Bøndergods under Burholt, saaledes en Del af den gamle Selvejergaard Vester Hebelstrup i Hallund Sogn, Holmgaard i Hellum Sogn og Bastrupdal, Blæsbjerg og flere Gaarde i Allerup i Hellevad Sogn⁴⁷⁾.

18. Maj 1648 lod Steen Bille paa Jerslev Herreds Ting afhjemle Syn over Burholts Mark; han berettede, at et Stykke Jord i en Krog ved Bækken⁴⁸⁾ var optaget og lagt hen i det rette Bækkeløb, som var Skel mellem Burholt og Vester Brønderslev, altsaa en ulovlig Ændring af Bækkens Løb⁴⁹⁾, og ved den Lejlighed lod Bille i Rette lægge de mange foran omhandlede Aktstykker om tidligere Skeltrætter.

Anledningen til denne fornyede Skelstrid var, at Fru Johanne Kaas til Nibstrup havde ladet tage Syn over en stor Grøft, som var gravet fra nordre Ende af den Vase⁵⁰⁾, som »ligger ud« mellem *Burholts Endelsmark* og *Vester Brønderslev Fælle*d og til Fru Johannes Enge sønder i V. Brønderslev Kær, de saakaldte »Fruens Enge«.

Det er vist den samme Lokalitet, der omtales i en Proces mellem Ejerne af Burholt og Lodsejerne i V. Brønderslev 1735⁵¹⁾ angaaende et Dige mellem Burholts hegnede Mark og Vester Brønderslev Fælled. Diget var da fælles for begge Parter, og til dets Vedligeholdelse gravedes der Græstørv paa begge Sider af det saavel af Burholts Folk som af V. Brønderslev Mænd. Vedligeholdelsen blev nu ordnet saaledes, at de sidst-

⁴⁷⁾ a. St. 17. Maj 1649.

⁴⁸⁾ Løkkebækken.

⁴⁹⁾ Tgb.

⁵⁰⁾ Ophøjet Vej over Eng eller Kærjord.

⁵¹⁾ Tgb. April—Maj 1735.

nævnte skulde holde Diget fra Fævadet og sønder paa, vest om Burholts Mark til 2 store Kampesten, og fra disse Sten til Enden af en Vase, som gik ud til »Fruens Eng«, skulde Burholt holde Diget.

Niels Chr. Larsen Bundgaard, der var født i V. Brønderslev 1808, husker vist dette Dige fra ca. 1820 og fortæller, at der paa V. Brønderslev *Sønderhede* var Spor af en Grøft og et Dige over Heden i Retning Nordøst-Sydvest; men det var næsten nedgrøet, og gamle Folk kunde ikke huske noget om dette Hegn, men havde hørt en Tradition om, at Burholts Folk havde ladet Diget opkaste. Det skulde være kastet om Natten, thi hvad Burholt med sine egne Folk og Hovbønder kunde indkaste fra Solens Nedgang til dens Opgang, skulde være Burholts Ejendom. Hegnet skulde have været sat fra *Løkkebækken* ved Burholts Ejendom og i Sydvest til Ryesbæk; men da Natten blev for kort, maatte man afbryde Arbejdet.

Naar man udelader den sædvanlige fantasifulde Omdigtning og Tilføjelser, peger Sagnet vel nok tilbage paa de aarhundredlange Stridigheder om Skellene her over de sumpede Arealer syd for Brønderslev.

— — —

Fra 1. Maj 1648 bortforpagtede Steen Bille, der boede paa Bangsbo, Burholt til *Maren Hansdatter*, Enke efter *Anders Pedersen Holst* fra Møgeltønder, der nylig var død som Forpagter af Aalborg Slots Vester Ladegaard i Aalborg⁵²). Som Bestyrer for Maren Hansdatter virkede hendes Søn *Hans Andersen Holst*, der var her indtil 1. Maj 1666, da han flyttede til Lille Kraghedegaard i Ørum Sogn, hvor Moderen kort efter døde hos ham efter en Del Aar før at have overladt

⁵²) Jerslev H. Tgb. 24. Okt. 1648.

ham Forpagtningen af Burholt. 17. Jan. 1650 stævnedes han paa sin Moders Vegne en Del Mænd for Engleje, og 1654 lod han og Moderen opsætte et Dige mellem Burholts og Øster Brønderslev Bys Marker⁵³). Diget skulde sættes fra *Holmgaards Mark* nord for Burholt og delvis i V. Brønderslev Sogn og hen til *Vasen* og fra *Vasen* til *Lilleegn*, fra denne og Skiveren ud til »*Støden*« og endelig fra »*Støden*« til *Riskær Grøft*, det vil altsaa sige østen om Burholts Mark.

Dette Digearbejde gav naturligvis forøget Hoveri-byrde for Fæstebønderne, af hvilke nogle vel var misfornøjet dermed, thi 22. Juni 1654 fremkom Hans Andersen paa Tinget paa sin Moders Vegne og tilspurgte Steen Billes Fæstere i Jerslev Herred, som gjorde Hoveri til Burholt, om der var nogen af dem, som vilde beskyldte hans Moder for nye Paalæg eller usædvanlig Tyngelse mere, end hun af deres Husbond (Steen Bille) var bevilget⁵⁴). Saa fremstod efternævnte Burholts Tjenere: Lars Pedersen i V. Gerndrup, Lars Nielsen i Hjelmsted (Serreslev Sogn) og Peder Nielsen sst., Svend Ibsen paa Nejst, Lars Jensen, Mogens Christensen, Tøger Jensen, Mads Olsen, Jens Bertelsen og Lars Jensen, alle paa Kraghede, Niels Mørk i Vester Hebelstrup (Hallund Sogn), Ove Pedersen og Anders Christensen i Bastrupdal, Peder Nielsen i Lunderdal, Anders Bertelsen og Jakob Nielsen i Hellevad, Lars Laurson og Otto Isen i Allerup, alle i Hellevad Sogn, Peder Nielsen i Stenum Sogn og Svend Nielsen i Vestergaard i Hvilshøj og erklærede, at Maren Hansdatter og hendes Søn Hans Andersen aldrig havde besværet dem uretmæssigt, og heller ikke havde de andet at klage over dem, »men fast mere gav dennem stor Berøm-

⁵³) a. St. 11. Maj 1654.

⁵⁴) a. St. 22. Juni 1654.

melse i adskillig Maade . . . .«, saa de misfornøjede maatte tie; det var antagelig Folk fra den nærliggende Øster Brønderslev By. 1654 blev Maren Hansdatter stævnet af Sognepræsten Peder Andersen Randers i Ø. Brønderslev for Præstetiende m. v. af Burholt, hvad hun ikke ansaa sig for pligtig til at yde, da Gaardens Ejer Steen Bille gav Offer af den til hver Højtid. Hendes Mening var altsaa, at hun vilde have Burholt anset for en tiendefri Hovedgaard eller adelig Sædegaard; men det kunde Retten dog ikke godkende⁵⁵⁾.

Spørgsmaalet kom frem igen 1660⁵⁶⁾, da Maren Hansdatter blev krævet for Kongetiende af Gaarden, hvilket hun ikke vilde betale uden sin Husbondes Tilladelse. Burholt ejedes da af Steen Billes Sønner, for hvem hans Broder Christoffer Bille til Mejlgaard var Formyndere, og da han skrev, at hun skulde svare Kongetiende, dømtes hun ogsaa til det.

Ved denne Tid overtog *Hans Andersen Holst* vist Forpagtningen, der løb i treaarige Perioder fra 1648, og han fortsatte den til 1. Maj 1666, efter at han 1664 havde købt Lille Kraghede i Ørum Sogn af Rentemester Mogens Friis til Faverskov, hvorefter han flyttede fra Burholt. Da denne Familie Holst synes at have været ret fremtrædende Folk i Midtvevdsyssel, skal her oplyses følgende om dem:

Forpagter paa Vester Ladegaard i Aalborg *Anders Pedersen Holst* fra Møgeltønder døde 1648 og efterlod sig Enke *Maren Hansdatter*, der forpagtede Burholt og døde o. 1666 hos sin Søn i Lille Kraghedegaard i Ørum Sogn. De havde følgende 3 Sønner:

1. *Peder Andersen Holst*, f. Møgeltønder o. 1630. Op-

⁵⁵⁾ Tgb. 18. Maj 1654.

⁵⁶⁾ a. St. 28. Juni 1660.

holdt sig hos Moderen og Broderen paa Burholt og flyttede med dem til Lille Kraghede 1666, hvor han endnu boede 1677. Han kaldes en »fornemme Mand«⁵⁷⁾ og synes at have drevet Handel paa Norge. 1660 var han i Arendal og kom da til at skylde den rige Reder og Trælasthandler Anders Sørensen 27 Rdl. og udstedte Gældsbevis, som han vilde indfri, naar han atter kom fra Jylland til Norge. Pengene var endnu ikke betalt 1670, og Laurids Pedersen Brinch, der havde overtaget Anders Sørensens store Bedrift efter Sørensens Død 1667 og havde ægtet hans Enke Kirsten Elefsdatter, stævnede saa Peder Holst til Indfrielse af Gældsrevet⁵⁸⁾.

1670 fik Peder Holst udlagt en Fordring paa Willum Christensen i Hellum i Peder Nielsen Kjærulfs Dødsbo i Øster Hebelstrup⁵⁹⁾, og 17. Maj 1677 stævnede han sin bortrømte Avlskarl Chr. Andersen, født paa Taasinge, der havde medtaget et Par fine Hørgarns Lagener, et Par Pudevaar med Kniplinger om og et rødt Atlasks Pudevaar⁶⁰⁾.

Peder Holst, der vist var ugift, flyttede senere til Sønder Ravnstrup i Ørum Sogn, hvor han døde 1. Juli 1693, 63 Aar gammel.

2. *Hans Andersen Holst*, antagelig født o. 1630, drev som foran omtalt Burholt for sin Moder 1648—1660 og var derefter selv Forpagter dør til 1666, da han flyttede til sin 1664 købte Gaard Lille Kraghede i Ørum Sogn, hvor han døde i Maj 1667. Han var gift med *Else Pedersdatter Kjærulf*, f. 1635, d. o. 1667, Datter af Peder Nielsen Kjærulf i Øster Hebelstrup i Hallund Sogn og

⁵⁷⁾ Tgb. 9. Juni 1670.

⁵⁸⁾ a. St. 4. Aug. 1670; Finne-Grønn: Arendals Gejstlighed, S. 14 f. og 17.

⁵⁹⁾ Tgb. 10. Feb. 1670.

⁶⁰⁾ a. St. 17. Maj 1677.

2. Hustru Maren Poulsdatter Børielsen af Hvilshøjgaard. 4. Juni 1667 (30. Dagen) havde Jakob Sørensen Hegelund i Stade i Serreslev Sogn, senere Herredsfoged, Niels Christensen i Aagaard i Ørum, Delefoged til Aalborghus, og Anders Simonsen i Kraghedegaard i Ørum Sogn været med Hans Holsts Broder Jakob for at registrere, vurdere og skifte salig Hans Holsts og salig Else Kjærulfs Gods og Formue mellem deres efterladte Børn, og da havde Amtsskriver Mogens Willumsen i Aalborg ladet gøre Forbud mod Bobehandlingen, fordi han mente, at Boet var forbrudt til Kronen paa Grund af resterende Prinsessestyr for 1664, 8½ Mark⁶¹).

Jakob Holst lod derfor Amtsskriveren stævne til Vidners Paahør angaaende denne Sag og spurgte sin Broder Peder Holst, der var Værge for Børnene, samt Skamel Madsen i Aalborg om, hvorfor de havde understaaet sig i at afhænde et Bol vester paa Kraghede, som tilhørte Hans Holsts Børn. Hertil svarede de, at de havde været hos Mogens Willumsen, efter at han havde nedlagt Forbud mod Skiftet, og Amtsskriveren havde da sagt, at Boet var forbrudt til Kongen for resterende Prinsessestyr for 1664. De havde da tilbudt ham Prinsessestyret, men han vilde ikke modtage det, fordi der var gjort Regnskab for Skatten i Renteriet. Saa bød de ham først 20, derefter 30 og tilsidst 40 Daler for at ordne Sagen; men han svarede: »Kommer I to til mig og byder mig saa mange Penge for en Kvittering paa 8½ Mark? En anden Tid kunde I lade en tale derpaa (∴ rejser Anklage), og saa kunde I vidne, at jeg haver taget saa mange Penge for den Kvittering; men dersom I vil unde mig det Bol vester paa Kraghede, som Oluf Jensen og Chr. Mogensen paaboer, for Betaling,

⁶¹) a. St. 25. Maj og 2. Juni 1671.

saa skal I faa Lov at holde Skifte paa det andet af deres Gods, naar I lyster.«

De havde saa »af Vankundighed og for hans Trusels Skyld« afstaaet Bolet til ham, og 11. Marts 1668 blev der saa holdt Skifte efter Hans Holst og Hustru. Børnene arvede tilsammen ca. 550 Rdl., for hvilket Beløb Peder Holst og Jakob Holst 1668 gav Børnenes Morfader Peder Kjærulf i Ø. Hebelstrup Arveafkald⁶²⁾. Børnene var:

- a. *Anders Hansen Holst*, død i Norge før 1743; efterlod en Søn.
- b. *Peder Hansen Holst*, f. o. 1660, d. 1743, Selvejer i Lille Kraghede i Ørum⁶³⁾. Gift Ajstrup 1691 med *Anne Thomasdatter Kjærulf* af Sindholt. Ingen Børn.
- c. *Maren Hansdatter Holst*, død i Kbh. før 1741; efterlod en Søn og en Datter.
- d. *Maren Hansdatter Holst*, levede 1668, antagelig død som Barn.

3. *Jakob Andersen Holst*, vist født i 1630erne, var hjemme i Burholt 1654⁶⁴⁾, men boede i 1660erne i Øster Brønderup i St. Olai Sogn ved Hjørring og var gift 1° *Mette Jensdatter* og 2° *Inger Christensdatter Lunge*⁶⁵⁾. I første Ægteskab havde han Børnene a—c, i andet d—h.

- a. *Anders Jakobsen Holst*. Antagelig Fader til Msr *Jakob Andersen Brøndorph* i Aalborg og Mrs *Tyge Brøndorph* i Aalborg, som 1721 fik Fuldmagt til

⁶²⁾ 2. April 1668 og 10. Marts 1673.

⁶³⁾ Aalborghus m. fl. A. Skifter Nr. 30.

⁶⁴⁾ Tgb. 18. Maj 1654.

⁶⁵⁾ Hjørring Tgb. 23. Sept. 1721, Bl. 99 f.

- at hæve Arv efter Jens Jakobsen Holst i Drammen.
- b. *Jens Jakobsen Holst*, død o. 1721, Borger i Strømsø (Drammen). Ingen Børn.
  - c. *Hans Jakobsen Holst*, levede 1721, nærmere ubekendt.
  - d. *Henrik Jakobsen Holst*, boede 1721 i Trankær (Hørby Sogn?).
  - e. *Peder Jakobsen Holst*, boede 1721 i Riberholt i Aasted Sogn.
  - f. *Niels Jakobsen Holst*, boede 1721 i Skibsby i St. Olai Sogn.
  - g. *Maren Jakobsdatter Holst*, boede 1721 i Ørtoft i Volstrup Sogn.
  - h. *Mette Jakobsdatter Holst*, boede 1721 i Hæstrup.
- — —

I Matriklen af 1662⁶⁶⁾ siges om Burholt, der jo da ejedes af Steen Billes Børn og brugtes af Hans Andersen Holst, at for 14 Aar siden (1648), da den var bortfæstet til Bønder, var Landgilden 12 Tdr. Byg, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 1 Okse at stalde, 1 Svin og 2 Høns; under Gaarden laa nogle Enge i Næst (o: Nejst) Mark, af hvilke der svaredes en aarlig Skyld af 5 Tdr. 3 Skp. Byg.

Før Matriklen 1662 stod Gaarden for Landgildehartkorn 22-2-0-0 og fik nu Hk. 19-4-2-2. Dens *Udsæd* var 26 Tdr. Rug, 14 Tdr. Byg, 16 Tdr. Havre og *Høavl* 150 Læs. Der var ingen Herlighed til Gaarden af Skov eller Fiskevand, men der var god Græsning og godt Tørveskær.

Vi vender nu tilbage til Burholts Ejere, Slægten *Bille*.

---

⁶⁶⁾ Rigsarkivet.

I Aarene 1652—53 foretog Steen Bille Byggearbejder paa Gaarden, og dens Fæstere maatte hente 117 Stykker Egetømmer dertil i Nørresundby⁶⁷⁾.

Steen Bille, der var Ritmester og 1640—51 Lensmand paa Sejlstrup, døde 1654, efter at hans Hustru Fru Karen Skeel var død 1651. Steen Bille, hvis Dødstid ikke kendes, men faldt før 29. Juni, var 1654 i Sverige og er maaske død dør, og Burholt arvedes nu af hans fire Sønner, nemlig:

1. *Holger Bille* til Bangsbo og Burholt, f. i Kbh. 30. Marts 1643, begr. Flade 22. Jan. 1690, gift 1668 med *Katrine Sofie Henriksdatter Below* af Hvidstedgaard, død 1676.
2. *Otte Bille* til Bangsbo og Hvilshøjgaard, f. o. 1645, d. 1674, dræbt i Viborg i Duel med Christoffer Gersdorff⁶⁸⁾, ugift.
3. *Frederik Bille* til Burholt, f. 1648, d. 1665.
4. *Albert Bille* til Bangsbo, Langholt m. m., f. 1651, d. paa Vraa 23. Feb. 1703 efter at være gaaet i Armod ved sit »liderlige Levned«, som Biskop Jens Bircherod skriver⁶⁹⁾, men som Tid efter anden havde ejet Del af Bangsbo, ½ Hammelse, Langholt og Høgholt og var en uheldig Godsspekulant. Han ægtede 1682 *Birgitte Knudsdatter Bille*, der døde samme Aar.

Da Frederik Bille døde 1665, blev *Holger Bille* Enejjer af Burholt, og 13. Jan. 1666 bevilgede hans Morbroder Christen Skeel til Hammelse, at han maatte nyde Fiskeriet i Ryaa op til Jerslev Bro og forbød andre at bruge det⁷⁰⁾. Han boede en Tid selv paa Burholt

⁶⁷⁾ Tgb. 22. Sept. 1653.

⁶⁸⁾ Om denne Duel se W. Møllerup: »Vildskud«, S. 52 ff.

⁶⁹⁾ Bircherods Dagbog 23. Feb. 1703.

⁷⁰⁾ Tgb.

og forsøgte at faa den anset for tiendefri adelig Sædegaard, hvilket dog ikke lykkedes. Da Hans Andersen Holst 1. Maj 1666 fratraadte Forpagtningen af Burholt, lod Holger Bille 10. Maj 1666 afhjemle Synsforretning over den⁷¹⁾. *Rollingens* vestre Ende manglede en Vindskede, og Taget var noget medtaget, ligesom Loftet var »vagt« mellem den østre Stue og Storstuen.

I den *store Lade* vester i Gaarden var 5 attenalens Bjælker i Stykker, og der manglede 8 »Haandbaand«, hvert 9 Alen langt, samt nogle Baand til at binde Bjælkerne med, af hvilke en Del var skredet med Enderne. Paa Ladens østre Side var 3 Porte næsten utjenlige og skulde fornyes, og en Gangdør paa samme Side var lidet tjenlig. Paa Ladens vestre Side skulde en Port repareres ligesom ogsaa Taget.

Stalden ved den søndre Ende af Laden var ved Magt og manglede kun nogle Gavlfjæl.

Laden sønder i Gaarden manglede 3 tolvalens Bjælker, og den stod paa Skred og kunde ikke blive staaende saaledes. Paa vestre Ende manglede nogle Gavlfjæl ligesom over Agedøren, der var helt borte. Paa østre Ende manglede en Bjælke og en Hjælpestolpe samt Agedøren, og det søndre Udskud laa »snart ud paa Siden«.

Det *lille Hus* østen for Laden var i nogenledes Stand.

Paa *Huset* øster i Gaarden var søndre Gavl utjenlig m. v., de 4 sønderste Bindinger var skredet vest over, og der manglede 2 Stolper i vestre Side. Kvisten paa Husets østre Ende var brøstfældig.

Fæhuset nord i Gaarden var næsten ved Magt paa Tømmer og Tag, og *Jordhuset* nord i Gaarden kunde istandsættes med 2 Læs Trær.

⁷¹⁾ Tgb.

I Holger Billes Ejetid skete den nye Matrikulering, og ved Matriklen af 1688 fik Burholt Hk. 24-0-0-1; dens dyrkede Areal var da ca. 102½ Td. Land, men det maa erindres, at Gaardens største Areal var Eng.

I Følge Markbogen af 1683 bestod *Agermarken* af 3 Stykker Jord sønden for Høladen; 37 Agre sønden Vejen, 22 Agre sønden Lergraven, Holmerne 9 Agre, forskellige unavngivne Agre 103, Blokkerne mellem Digerne 8, ved Eskildshøj 22, norden Vejen 34 og Tof-ten vesten for Nordladen 11.

Engene havde følgende Navne: Lilleeng, Ryet, Nyeng, Bløden, sønden Ryaa, Skovengen, Hesteleds Eng og Tueeng.

I Tingbogen 21. Feb. 1650 nævnes endvidere Skovengen sønden Aaen og Hasselengen, og af Tingbogen 20. Juni 1650 ses, at Gaarden havde Enge i Viumskrog, i Rebsengene og i Tredengen i Hjermeslev Kær (Tolstrup Sogn), hvilke udlejedes i Favnemaal til forskellige.

Om *Tørveskæret* siges 1683, at der haves Lyngtørv til Fornødenhed, men ganske sandige og ringe.

Om Burholt Mark var *Gærder* opsatte med Jord, altsaa Diger.

»*Fiskeri* haves i Ryaa med Herredet tilfælles⁷²⁾, desforuden er ved Gaarden en liden Karudse Park«.

Ved Burholt stod 1683 en *Vejrmølle*, som ikke havde været brugt i lang Tid, og som hverken havde Sten eller Vinger.

I Præsteindberetningen 1690 siges, at fra ca. 1650 til 1679 fik Præsten foruden Offer fra Burholt ogsaa 2—3 Tdr. Rug eller 1 Td. Rug og 1 Td. Byg i Tiende

⁷²⁾ Fiskeriet synes saaledes ikke længer at ligge til Hammelmose som i 1666.

af Gaarden; fra 1679 til 1687 fik han ingen Tiende af den, men fra 1688 fik han atter 1 Td. Rug og 1 Td. Byg og til hver Højtid 2 Sletdaler i Offer. Grunden til dette Slip i Tiendeydelsen var utvivlsomt de forgæves Forsøg paa at faa Burholt anerkendt som adelig Sædegaard.

Efter at Hans Andersen Holst 1666 havde frattraadt Forpagtningen af Burholt, blev Gaarden vist bortforpagtet til en *Jens Mogensen*, der nævnes som Forpagter her i 1670erne. Han lod 17. Juni 1675 afhjemle Syn over Gaardens Bygninger paa Ejeren Holger Billes Vegne⁷³⁾. Han var her endnu 1689 og blev senere Fæster af Thorsmark i V. Brønderslev Sogn, hvor han endnu var 1699, og hvor han efterfulgtes af sin Søn Mogens Jensen, der var gift med Talke Axelsdatter Bjørn af Børglum Præstegaard.

Det nye Fruerstuehus var vel ved Magt og med Skorstene; *det gamle Raalingshus* med Kvisten var nogenledes ved Magt, men Vinduerne var i Stykker; det indeholdt 2 Ammestuer, Stegers, Sengekammer, Stue, Borgestue⁷⁴⁾ Borgestuekammer og en Stald, — vel til Ride- og Køreheste.

Søndre Lade var nogenlunde ved Magt, *Øksnehuset* stærkt, *vestre Lade* vel vedligeholdt og den *gamle vestre Lade* ligeledes undtagen paa Taget; *Gæstestalden* var vel vedligeholdt og ligeledes *Smedien* og *Fæhuset*, der nylig var rettet.

Efter Holger Billes Død arvedes Burholt af hans Sønner: *Steen*, *Christian Frederik*, *Otte* og *Henrik Bille*. 1692 købte *Steen Bille* de Fjerdeparter af Burholt, som hans Brødre *Christian Frederik Bille* til Bangbo, død 1754, og *Henrik Bille* til Mejlgaard, død

⁷³⁾ Tgb.

⁷⁴⁾ ♂: Folkestue.

1708, havde arvet, og 1700 købte han sin Broder Otte Billes Fjerdepart, hvorefter han var Eneejer.

Steen Bille, der var født o. 1670 og var Premierløjtnant og 1702 med sjællandske Regiment i Nederlanene, boede utvivlsomt paa Burholt, thi her stod 1906 Skiftet efter hans Broder *Otte Bille*, der var Kornet ved 5. jyske nationale Regiment og deltog i det danske Auxiliærkorps' Ekspedition til Holland og Tyskland, hvor han 1704 blev saaret i Slaget ved Höchstädt i Bayern og 17. Sept. 1705 døde af sine Saar⁷⁵).

Steen Bille, der var ugift, døde hos Pastor Jens Pedersen Brøndlunds i Ø. Brønderslev og blev begravet i Ø. Brønderslev 3. Juni 1740⁷⁶) efter 1710 at have solgt Burholt.

I hans Tid var Burholt bortforpagtet til en *Lukas Hansen (Andersen?) Nors*, som 1692 sammen med sin Hustru var Fadder paa Nibstrup i V. Brønderslev Sogn, og 1706—07 var den tidligere Forpagter paa Kølskegaard *Niels Pedersen Kjærulf* Forpagter paa Burholt, men fratraadte nævnte Aar Forpagtningen og flyttede til Aalborg, hvor han blev Købmand. Han var født i Nørresundby 1666 og døde i Aalborg 1720 og var gift 1° 1694 med *Maren Thomasdatter Kjærulf*, f. o. 1657 i Nørresundby, d. paa Kølskegaard 1699, gift 2° 1707 *Ellen Sørensdatter Weyby*, f. o. 1666, d. 1746⁷⁷).

Han efterfulgtes 1708 af *Hans Justesen*, som var Forpagter paa Burholt i mange følgende Aar.

1710 solgte Steen Bille Burholt af Hk. 24 Tdr. samt Fæstegods Hk. 99 Tdr. til Provst *Jens Pedersen Brøndlund* i Øster Brønderslev. Han var født i Ø. Brønders-

⁷⁵) Aalborghus m. fl. A. Skiftebreve Nr. 6 og Skifteforretning Nr. 7 c.

⁷⁶) a. St., Skiftetbrev Nr. 96.

⁷⁷) C. Klitgaard: »Kjærulfske Studier«, S. 292 og 299 f.

lev 21. Feb. 1654 som Søn af Pastor Peder Andersen Randers og Johanne Lauridsdatter, og 1679 blev han Præst her, 1707 Provst i Jerslev Herred og døde 1729, begr. 10. Nov. Gift Ø. Brønderslev med *Maren Jensdatter Kjærulf*, f. 1674, d. 1736, Datter af Forpagter paa Kølskegaard Jens Pedersen Kjærulf og Karen Eriksdatter⁷⁸⁾. Provst Brøndlund havde 8 Børn, af hvilke 4 Sønner blev Præster.

2. April 1719 solgte Hr. Jens Brøndlund Burholt med det meste af Fæstegodset til ovennævnte Forpagter *Hans Justesen*. Han var fra Stistrupgaard i Vesthimmerland og var født o. 1671, og før han blev Forpagter af Burholt 1708 var han Forpagter af Kølskegaard i Hallund Sogn, hvor han 1704 ægtede den tidligere Forpagter Jesper Henriksens (d. 1702) Enke *Else Katrine Kampmann*, f. o. 1663, Datter af Henrik Pedersen Kampmann, Præst i Aggersborg, og Sofie Jensdatter Bloch⁷⁹⁾.

Else Katrine Kampmann havde af sit første Ægteskab en Datter *Sofie Bloch Jespersdatter*, f. 1698, d. 1727, som 1716 blev gift i Ø. Brønderslev med *Otto Klein*, f. 1691, d. 1731, da Forpagter paa Pandum, senere paa Stenshede (Ottestrup) i Volstrup Sogn, Søn af Amtsforvalter Peter Klein i Aalborg. Med Hans Justesen havde hun kun Datteren *Birte Katrine Hansdatter*, f. 11. Jan. 1706 paa Kølskegaard, d. 2. Nov. 1765 paa Høgholt, begr. i Torslev Kirke 25. Nov. s. A.⁸⁰⁾. Hun blev 5. Juni 1725 i Ø. Brønderslev viet til da-

⁷⁸⁾ a. St., S. 306.

⁷⁹⁾ Hun flyttede som Enke til Burholt og blev bisat i Ø. Brønderslev Kirke 5. Sept. 1719, 79 Aar gl., hvorefter hendes Lig førtes til Aggersborg Kirke.

⁸⁰⁾ Ved Vielsen kaldes hun *Birthe*, ved Daabsindførelse *Karen* og ligeledes i Skiftet efter Faderen samt paa Kistepladen i Torslev Kirke, saa hun har vel heddet *Karen Birgitte* eller *Birte Katrine*.

værende Forpagter af Dronninggaard *Henrik Kjeldsen*, f. 1693, d. 1755⁸¹). Han opholdt sig efter Hans Justesens Død en Tid (1730) paa Burholt, men var 1731 Forpagter paa Gettrup i Ulsted Sogn og blev 1733 ved Auktion Ejer af Ormholt (ca. 20 Tdr. Hk.) og Bøndergods ca. 220 Tdr. Hk.

Hans Justesen døde 25. Aug. 1728 og blev 1. Sept. begravet i Ø. Brønderslev Kirke. Hans Enke Else Katrine Kampmann blev en Del Aar boende paa Burholt, men flyttede efter 1734 til sin Datter paa Ormholt, hvor hun døde 2. Dec. 1744, 81 Aar gammel, bisat i Torslev 9. Dec. og derefter begravet i Ø. Brønderslev Kirke.

Hans Justesens økonomiske Forhold var ikke gode, saa Kreditorerne overtog Burholt med Fæstegods efter ham for 3672 Rdl.; men ved Skiftet efter ham blev der dog 377 Rdl. til hans Enke og Datter⁸²).

Det blev en af Kreditorerne, Provst *Steen Clausen Kjærulf* i Aaby, der overtog Burholt fra Hans Justesens Bo ved at udbetale de øvrige Kreditorer. Han var født i Flade Præstegaard 12. Marts 1684 som Søn af Præsten Claus Mortensen Kjærulf og Sofie Helvig Iversdatter. 1715—1724 var han Præst i Ulsted og derefter til sin Død 11. Feb. 1762 i Aaby-Biersted⁸³). 1718 blev han gift med *Gertrud Kirstine Kjærulf*, f. 1697, d. paa Nørhaa i Ty 1778, Datter af den forannævnte Forpagter paa Burholt og senere Købmand i Aalborg Niels Pedersen Kjærulf og Mette Thomasdatter Kjærulf.

Steen Kjærulf var en driftig og velhavende Mand, der Tid efter anden ejede en Del Jordegods i forskellige Sogne, og han havde 6 efterlevende Børn, der dog

⁸¹) Se S. Nygård i »Jyske Saml.« 3. III., 508 ff.

⁸²) Sluttet 2. Aug. 1729. Aalborghus m. fl. A. Skiftepr., Bl. 228.

⁸³) C. Klitgaard: »Kjærulfske Studier«, S. 301 og 319 ff.

ikke vedrører Burholt. Han stiftede et Legat paa 125 Kurantdaler for Øster Brønderslev Sogns Fattige, om hvilket en Tavle over Kirkens Fattigblok minder. Han købte ogsaa 1735 Ø. Brønderslev Kirke med Tiende og Kirkegods samt Sognets Kongetiende. Medens han ejede Burholt, var Gaarden 1730—35 bortforpagtet til hans Hustrus Broder *Peder Nielsen Kjærulf*, f. paa Kølskegaard 1698, d. før 1765, uvist hvor⁸⁴). Han var gift med *Lisbet Richardsdatter Glostrup*, der som Enke boede i Hjørring 1765 og 1772 flyttede til sin Datter i Kbh., hvor hun døde 1782. De havde 4 Børn, hvoraf de 3 ældste var født paa Burholt, nemlig:

1. *Helene Margrete Kjærulf*, f. 1733, d. Kbh. 1796, gift 1771 med Urtekræmmer i Kbh. *Johan Ernst Mavors*.
2. *Niels Pedersen Kjærulf*, f. 1734, d. Kbh. 1785, ugift; var 1766 og 1776 Guldsmed i Hjørring.
3. *Richard Kjærulf*, f. 1735, d. 1780, Købmand i Kalundborg, gift med *Anne Kirstine Arreboe*.
4. *Anna Marie Kjærulf*, f. o. 1738, d. 1808, gift 1778 med Student *Jakob Chr. Gandrup*, der døde 1806 som Degn til Butterup-Tudse paa Sjælland.

26. Feb. 1734, Skøde 19. April 1735, solgte Steen Kjærulf Burholt af Hk. 24-0-0-1 og Fæstegods Hk. 104-1-1-0 for 4900 Rdl. grov Kurant til Kaptajn, senere Oberstløjtnant *Peder Himmelstrup*. I Skødet var optaget den Bestemmelse, at Hans Justesens Enke, Else Katrine Kampmann, skulde have Ret til at blive boende paa Burholt, saa længe hun ønskede, og skulde have Foder til 2 Køer og 12 Faar.

Himmelstrup var født o. 1693 antagelig i Himmel-

⁸⁴) a. St., S. 301.

strup i Vigerslev Sogn i Nordfyn, og han døde paa Burholt 1757, begr. i Ø. Brønderslev Kirke 2. Aug.⁸⁵). Han boede 1733 paa Asdal og blev o. 1734 gift med *Anne Hegelund Kjærulf*, f. Hvilshøjgaard 22. Juli 1699, d. Burholt 6. Aug. 1776, begr. i Ø. Brønderslev Kirke⁸⁶), Datter af Peder Thomsen Kjærulf og Margrete de Hemmer Henriksdatter. Hun var nu, da hun ægtede Himmelstrup, Enke efter Forpagter paa Hammelse og Godsforvalter under Birkelse Stamhus *Peder Ifversen*, f. i Tolstrup Præstegaard 1687, begr. i Alstrup Kirke 1729. Med Ifversen havde hun 2 Sønner, se nedenfor, og med Himmelstrup havde hun 2 Døtre, der døde som smaa, nemlig *Maren Bang Himmelstrup*, f. 1735, d. s. A., og *Lisbet Himmelstrup*, f. 1738, d. 1740. I Ø. Brønderslev Kirke er der Epitafium med Himmelstrups og Hustrus »Vaabener«; hans er delt paa tværs i 3 Felter; i det øverste er 3 Guldstjerner i Blaafarvet, i det mellemste en rød Rose i Hvidt og i det nederste en gul Maane i Rødt. Hendes »Vaaben« har en graa Ulv i blaafarvet Felt.

Kort efter, at Himmelstrup var blevet Ejer af Burholt, havde han 1735 den foran omtalte Proces med Vester Brønderslev Bymænd om Skeldiget mellem Burholt Mark og V. Brønderslev Fællede. Efter hans Død 1757 ejedes Burholt af hans Enke til hendes Død 1776. Efter hendes Død arvedes Gaarden af hendes to Sønner *Niels Ifversen* til Hejselt i Torslev Sogn og *Peder Ifversen*, der kort efter Himmelstrups Død havde faaet Burholt i Forpagtning.

Peder Ifversen købte 26. April 1777 sin Broders Halvpart af Gaarden med Tiender 52 Tdr. Htk. og tiliggende 109 Tdr. Htk. Fæstegods for 5000 Rdl., og

⁸⁵) Intet Skifte i Aalborghus m. fl. A.

⁸⁶) C. Klitgaard: »Kjærulfske Studier«, S. 294.

28. April 1759 havde han købt Ø. Brønderslev Kirke- og Kongetiende af Provst Steen Kjærulf. Han opsatte ogsaa et Pulpitur i Ø. Brønderslev Kirke 1785 med sit og sin Hustrus Navne paa. Det var paa nordre Side i Kirken og havde egen Indgang. Resterne af det findes nu som Panel i Kontoret paa Burholt. Han var født paa Hammelmose 17. Juni 1725 og døde i Sindal Præstegaard 1. Juli 1790, begr. i Ø. Brønderslev Kirke. Han blev 28. Juli 1758 gift i Ø. Brønderslev med *Karen Pedersdatter Bast*, der da opholdt sig hos sin Søster Marta Bast, gift med Christen Juel, Degn i Ingstrup. Karen Bast var født i Vester Torup 25. Marts 1729 som Datter af Skudehandler og Selvejer Peder Clemmensen (død 1749) ved Torup Strand og Dorte Frederiksdatter Bast, f. Arendal 1700, d. Burholt 1774, begr. i Ø. Brønderslev Kirke⁸⁷⁾.

Karen Bast døde paa Burholt 10. Feb. 1786, begr. i Ø. Brønderslev Kirke 2. Marts, og Peder Ifversen flyttede saa 1789 til sin Svigersøn Pastor Lars Holm i Sindal. Peder Ifversen, der var teologisk Kandidat, og som 1781 blev Kancelliraad, var en velstaaende Mand, som 1777 vilde udlaane 10.000 Rdl. mod 1. Prioritet i Jordegods⁸⁸⁾.

I Ø. Brønderslev Kirke findes Epitafium over ham og Hustru, og paa en Ligplade (Kisteplade?) stod der en lang Indskrift med hans og Hustrus biografiske Data⁸⁹⁾. Af denne Indskrift ses bl. a., at han 1745 tog Attestats⁹⁰⁾, og at han ved mange Lejligheder viste sig som »en heldig og lykkelig Poet saavel i det latinske Sprog som og i Modersmaalet«. Han omtales ogsaa dèr

⁸⁷⁾ Se »Personalh. Tidsskr.« 11, II, S. 121.

⁸⁸⁾ »Jyske Efterretninger« 5. Okt. 1777.

⁸⁹⁾ a. St. 16. Juli 1790.

⁹⁰⁾ Han blev 1743 privat dimitteret til Universitetet og fik Ludvig Holberg til Privatpræceptor (Universitetsmatriklen).

»som en from og veltænkende Mand, der i sit Fag var større, end han syntes at være; elsket og yndet af alle Retsindige«. Antagelig har hans Søn Andreas forfattet denne Gravskrift.

Peder Ifversen og Karen Bast havde ialt 9 Børn, af hvilke de 6 enten var dødfødte eller døde som smaa; de efterlevende var:

1. *Anne Hegelund Ifversen*, f. 1761, d. 1804, gift 1785 med *Lars Jakobsen Holm*, f. 1753, d. 1823, Præst i Sindal-Astrup.
2. *Andreas Ifversen*, født 1764, d. 1805⁹¹⁾, Student i Aalborg 1786; kaldte sig Litterat og døde som Konsumtionsbetjent i Aalborg i meget fattige Omstændigheder. Gift 1° 1787 i Aalborg med *Karen Hansdatter Naschou*, f. 1753, d. 1791, Datter af Byfoged i Aalborg Hans Jørgen Naschou og Anne Sofie Mørch, og Enke efter den 1779 afdøde Postmester i Aalborg Lorentz Thomsen, hvem hun havde ægtet 1778. Andreas Ifversen var gift 2° med *Elisabet Sofie . . . .*, der var Syerske i Aalborg. I første Ægteskab havde han 2 Sønner og 1 Datter, i andet Ægteskab 1 Datter.
3. *Peder Ifversen*, f. 1769, d. 1810 i Hjørring, var Student og var 1790 i Kbh., men ses ikke immatrikuleret ved Universitetet. Ejede en Tid Hundederup i Skallerup Sogn og en Tid Overklit Mølle i Vennebjerg Sogn, men var sidst Politibetjent i Hjørring. Han blev o. 1793 gift med *Sofie Kirstine Henningsen*, f. Asdal 1775, d. Hjørring 1862. Blandt hans Børn var *Peder Ifversen*, f. paa Hundederup 1794, d. Varde 1850, der 1843 blev Tolder i Hjerting. *Carl Johannes Ifversen*, f. paa Hunde-

⁹¹⁾ Skifte Aalborg 26. Okt. 1805.

rup 1797, d. 1856 i Lønstrup under et Besøg hos sin Svigersøn Skudehandler Axel Rosenkrantz Segelcke. C. J. Ifversen var 1821 Farversvend i Hjørring, men tog 1831 Borgerskab som Købmand her. Han blev gift 1821 i Hjørring med *Inger Marie Sørensdatter Bjerregaard* og har mange Efterkommere; *Frederik Ferdinand Ifversen*, f. 1810, d. 1876, tog 1835 Borgerskab som Købmand i Hjørring. Var gift med *Katrine Johanne Haugegaard* af Store Lundergaard i St. Hans Sogn, med hvem han havde 4 Børn⁹²).

— — —

Ved Auktion 23. Nov. 1789⁹³) solgte Kancelliraad Peder Ifversen Burholt med Tiender og Fæstegods (24, 52, 108½ Td. Htk.) samt Jerslev og Stade Broafgifter, Htk. 3-1-2-0, for 19.300 Rdl. kur. til Henrik Winde fra Odden, idet Peder Ifversen betingede sig at blive begravet i Øster Brønderslev Kirke lige nedenfor Kor døren. Af Bøndergodset laa 87-1-2-0 Htk. i Ø. Brønderslev Sogn, 3 Skp. Htk. (2 Huse) i V. Brønderslev Sogn, 17-7-2-2 Htk. (V. Hebelstrup og Hulhøj i Hallund Sogn og Holmgaard i Hellum Sogn af Htk. 8-1-1-1, Skovskyld 0-1-3-0.

Henrik Winde var født 1762 som Søn af Niels Hansen Winde⁹⁴), der 1762 købte Odden i Mygdal Sogn, og Else Johanne Seidelin, og han døde paa Burholt 17. Maj 1817.

I hans Tid (1795) blev Burholts Areal opmaalt af Landmaaler J. Schow, og 1805 og 1809 fandt Udskiftningen af Ø. Brønderslev og Hvilshøj Byer Sted, men

⁹²) Se Jørgen H. Nielsen: »Stamtavle over Efterkommere af Christian Nielsen i Hjørring«, S. 52.

⁹³) Skøde 2. Juni 1790.

⁹⁴) Præstesøn fra Saltum.

Burholt beholdt sit Fæstegods til i den følgende Ejers Tid.

7. Okt. 1791 ægtede Henrik Winde i Ø. Brønderslev Jomfru *Anne Dorte Mathiesen*, der da opholdt sig paa Burholt, hvor ogsaa hendes Søster Johanne Kirstine Mathiesen havde Bopæl, da hun 1791 ægtede Pastor Niels Sørensen Balling i Bjergby-Mygdal.

Windes Hustru var født 1755 paa Kjettrupgaard i Ingstrup Sogn som Datter af Johan Fred. Mathiesen til Kjettrupgaard og Bjørnkær og Ingeborg Christensdatter Lund, og hun døde paa Burholt 9. Maj 1833 efter ved Skøde af 25. Juni 1832 at have overdraget Burholt og det ovenfor nævnte Fæstegods, Tiende m. v. til sin Søn *Johan Frederik Christoffer Winde*, f. 1793, d. 1. Maj 1889. Foruden ham havde Henrik Winde og Hustru følgende Børn: *Niels Winde*, f. 1791, d. 1867, ugift, havde Ophold paa Burholt, *Pors Munk Winde*, f. 1796, d. 1845, ugift, havde ligeledes Ophold paa Burholt, og *Ingeborg Winde*, f. 1792, d. 1870, gift 1808 med Pastor *Immanuel Jermin* i Øster Brønderslev, senere i Als.

Johan Frederik Christoffer Winde var Exam. juris og var gift med *Ane Katrine Høgsted*, f. 1798, d. 9. Dec. 1874.

Winde bortsolgte efterhaanden Fæstegodset til Burholt, og med Vejanlægene omkring 1840 med Tilvejebringelse af Chausséen Hjørring—Nørresundby over Vester Brønderslev blev den gamle østlige »Kongevej« over Jerslev og Stade Broer uden Betydning, saa Brokornet til dem ophørte, og de afgik i Burholts »Herligheder«.

I 1820erne merglede Winde Gaardens Marker⁹⁵⁾;

⁹⁵⁾ L. C. Brinck-Seidelin: »Hjørring Amt«, S. 124.

men ellers synes Burholt ikke paa den Tid at have været blandt de førende Landbrug.

Ved Matrikuleringen 1844 fik Burholt 19 Tdr. Htk., og til den laa ca. 600 Tdr. (332 ha) Land Ager og Eng m. v. 1843 opførte Winde delvis en ny Hovedbygning.

Den ældste Del af Burholts Hovedbygning brændte 3. Aug. 1853, hvorefter den nyere Del af den — bygget 1843 — forlængedes, og der tilføjede 2 Sidefløje. Ved samme Brand brændte Gaardens Udhuse og 200—300 Læs Hø; men af Dyrene indebrændte kun en Kalv, hvorimod Tyendets Løsovre brændte. Bygningerne var forsikret for 14.000 Rdl.⁹⁶⁾.

Da den ovenfor omtalte nye Chaussé delte Burholts Tilliggende i to Dele, oprettede J. F. C. Winde paa den vestlige Del af Marken 1854—57 Gaarden *Ny Burholt* med Htk. 6¼ Td og Jordtilliggende 234 Tdr. Land (129 ha), og denne overdrog han 1867 til sin yngste Søn, *Johan Frederik Christian Winde*, som 1891 solgte den til *Christen Pedersen* fra Hvilshøj, senere Ejer af Gammel Burholt, for 70.000 Kr.

J. F. C. Winde og Ane Katrine Høgsted havde 5 Børn:

1. *Henrik Christian Winde*, f. 1827, d. 1902, cand. theol., Lærer ved Tisted Realskole.
2. *Vilhelm Winde*, f. 1829, d. paa Burholt 1901, ugift, cand. mag., Adjunkt i Aalborg.
3. *Jacob Kjellerup Winde*, f. 1831, d. Kbh. 1915, Ejer af Burholt, se nedenfor.
4. *Johan Frederik Christian Winde*, f. 1836, d. 1922 paa Frederiksberg, Ejer af Ny Burholt.
5. *Ane Dortea Winde*, f. 1836, d. 19 . . , gift 1865 med Pastor *Jacob Georg Thaning*, f. 1816, d. 1893, sidst Præst i Lunde paa Fyn.

⁹⁶⁾ »Hjørring Amtstidende« 4. Aug. 1853.

1867 overdrog *Joh. Fred. Chr. Winde* Gammel Burholt af Hk. 12-4-3-¼ til sin Søn *Jacob Kjellerup Winde*, hvorimod Sognets Kirke- og Kongetiende 1889 overgik til Sameje af hans Arvinger, der 1903 afstod Kirketienden ved Tiendeafløsningen og 1890 solgte Kongetienden for 29.000 Kr. til Jægermester J. M. N. Dinesen i Kbh.

Jacob Kjellerup Winde, der var født paa Burholt 1831, og som døde i Kbh. 1915, blev 1859 gift med *Karen Plesner* fra Langeslund, som døde 1891, og med hvem han havde en Datter, gift med Proprietær *Knud Ludvigsen*, Stenisgaard i Nørre Kongerslev Sogn.

J. K. Winde, som nærværende Forfatter har kendt særdeles godt, var en sjælden elskelig og statelig Mand. 1873 og 1887 var han af de Konservative opstillet ved Folketingsvalg i Vrejlevkredsen, og han var Formand for »Hjørring Amts Landboforening« 1878 til dens Sprængning af politiske Grunde 1882, ligesom han en Tid var Medlem Øster Brønderslev-Hallund Sogneraad. Han var meget konservativ i sine Anskuelser og Livsvaner, yderst høflig og beskeden i sin Fremtræden og ikke rigtig egnet for Samfundsforholdene, som de formede sig i Slutningen af 1880erne. Naar han omkring Aar 1900 kom kørende til Brønderslev i en gammel Karet eller en ældgammel tostolet Fjedervogn forspændt med et Par udlevede Køreheste og med »gamle Anders« som Kusk, virkede det hele som en Fortidslevning. Vistnok i hans Tid blev de fleste af Digerne om Burholts Mark sløjfet, men nogle blev dog staaende længer. Hans Drift af Gaarden gik Aar for Aar tilbage, og tilsidst havde han, efter hvad der berettes, kun 5—6 Malkekøer paa den store Gaard. Man sagde, at han blev »ædt op« af Egnens Smaafolk, Daglejere og flere; hans milde Sind og store Godgørenhed blev misbrugt, og der

blev paa Gaarden bestilt alt for lidt og »ædt« for meget af en stor Stab, af hvilken mange gennem Tiderne var vant til at faa Føden paa Burholt. Tilsidst maatte Winde give op, og Burholt med Hk. 12-4-3-¼ blev 1903 solgt for 111.000 Kr. — deraf 20.000 Kr. for Løsøre — til daværende Ejer af Ny Burholt *Christen Pedersen*, som bragte den forsømte Gaard paa Fode igen.

Forinden Winde forlod Burholt, lod han grave et stort Hul i Haven, i hvilket han desværre fyldte Gaardens Arkiv, et Par Vognlæs. Nogle faa Pergamentsbreve havde Provst Hansted i Ø. Brønderslev dog i Forvejen faaet, og af disse findes et fra 1579 i Museet i Hjørring⁹⁷⁾, medens 3 vist kom til Rigsarkivet. En hel Del af Protokollerne var dog i Forvejen havnet hos en Bager i Brønderslev og brugt til Makulatur, og i Landsarkivet i Viborg findes kun en »Rulle« fra 1788 fra Burholt, saa Skifte- og Fæsteprotokollerne er vel endt hos Bageren eller i Hullet i Haven.

Christen Pedersen, der 1903 blev Ejer af Gl. Burholt, var født i Hvilshøj 1864 som Søn af Gaardejer Jens Laurids Pedersen, og han døde paa Burholt 1934. Han var en fremtrædende Mand paa sin Egn og i Ledelsen af Brønderslev Andels-Svineslagteri, Brønderslev Bank m. v., og han var en dygtig Landmand. Hans Enke, *Margrete Jensen*, f. 1874, Datter af Gaardejer Peder Jensen i Stade i Serreslev Sogn, solgte 1939 Burholt for 220.000 Kr. til *Ministeriet for Landbrug* m. v. (Jordlovsudvalget) efter at have opbygget den 1936 nedbrændte Ladegaard, der havde Egetømmer.

Burholt blev derefter udstykket i Husmandsparceller samt en Hovedparcel paa 113 Tdr. Land (62 ha), som med Gaardens Bygninger, men uden Avl og Be-

⁹⁷⁾ Vidisse af en Lovhævd af 1520 paa Hundslund Klosters Gods i Jerslev Herred.

sætning, solgtes 1940 for 83.000 Kr. til *Poul Woetmann*, der er den nuværende Ejer (1944).

Christen Pedersen beholdt *Ny Burholt* til 1909, da han solgte den med *Løsøre* for 100.000 Kr. til *Niels Hansen*, og senere har den haft mange Ejere, nu *Mølgaard Andersen*. Fra Gaarden er der i 1930 anlagt en Afbyggergaard *Nørre Burholt*.

— — —

Nutiden er jo ikke god ved Storbrugene, og i Vendsyssel er de snart alle delvis forvandlet til Husmandsbrug.